

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

25 päivänä heinäkuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – 1 artiklan 3 kohta – Jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt – Täytäntöönpanon edellytykset – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 47 artikla – Oikeus saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa

Asiassa C-216/18 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka High Court (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) on esittänyt 23.3.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.3.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joiden kohteena on

LM,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits ja C. G. Fernlund sekä tuomarit A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, C. Lycourgos ja E. Regan,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 23.3.2018 esittämän pyynnön, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.3.2018, käsitellä ennakkoratkaisupyyntö kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan mukaisesti,

ottaen huomioon 12.4.2018 tehdyn ensimmäisen jaoston päätöksen, jolla pyyntö hyväksyttiin,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.6.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Minister for Justice and Equality, asiamiehenään M. Browne, avustajinaan S. Ní Chúlacháin, BL, R. Farrell, SC, ja K. Colmcille, BL,
- LM, edustajinaan C. Ó Maolchallann, solicitor, M. Lynam, BL, S. Guerin, SC, ja D. Stuart, BL,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

- Espanjan hallitus, asiamiehenään M. A. Sampol Pucurull,
  - Unkarin hallitus, asiamiehenään M. Z. Fehér,
  - Alankomaiden hallitus, asiamiehenään M. K. Bulterman,
  - Puolan hallitus, asiamiehinään Ł. Piebiak, B. Majczyna ja J. Sawicka,
  - Euroopan komissio, asiamiehinään J. Tomkin, H. Krämer, B. Martenczuk, R. Troosters ja K. Banks,
- kuultuaan julkisasiamiehen 28.6.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), 1 artiklan 3 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty pantaessa Irlannissa täytäntöön puolalaisten tuomioistuinten LM:stä antamia eurooppalaisia pidätysmääräyksiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

EU-sopimus

- 3 SEU 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai Euroopan komission perustellusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi, tehden ratkaisunsa samaa menettelyä noudattaen, antaa sille suosituksia.

Neuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamiseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti, voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai Euroopan komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän todeta, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, kehoitettuaan ensin asianomaista jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa.

3. Jos rikkominen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt perussopimuksista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion hallituksen edustajan äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltiolle perussopimuksista johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

--”

Perusoikeuskirja

- 4 Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) VI osastoon, jonka otsikko on ”Lainkäyttö”, sisältyy 47 artikla, jonka otsikko on ”Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen” ja jossa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

--”

- 5 Perusoikeuskirjan selityksissä (EUVL 2007, C 303, s. 17) täsmennetään perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan osalta, että kyseinen määräys vastaa Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kappaletta.
- 6 Perusoikeuskirjan 48 artiklassa, jonka otsikko on ”Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen”, määrätään seuraavaa:

”1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.”

Puitepäättös 2002/584

- 7 Puitepäättöksen 2002/584 johdanto-osan 5–8, 10 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) -- uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. --

(6) Tässä puitepäättöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

(7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä [EU] 2 artiklassa tarkoitetun ja [EY] 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. [Viimeksi mainitussa] artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäättöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(8) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä on valvottava riittävästi, mikä merkitsee sitä, että sen jäsenvaltion oikeusviranomaisen, jossa etsitty henkilö on otettu kiinni, on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta.

--

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [EU] 6 artiklan 1 kohdassa [josta on muutettuna tullut SEU 2 artikla] tarkoitettuja periaatteita, minkä [Eurooppa-]neuvosto toteaa [EU] 7 artiklan 1 kohdan [josta on muutettuna tullut SEU 7 artiklan 2 kohta] mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa [josta on muutettuna tullut SEU 7 artiklan 3 kohta].

--

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [EU] 6 artiklassa tunnustettuja ja [perusoikeuskirjasta], erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Tässä puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielenensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.

--”

8 Kyseisen puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [EU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

9 Mainitun puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa esitetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat ja harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.

10 Saman puitepäätöksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Keskusviranomaiseen turvautuminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jokainen jäsenvaltio voi nimetä keskusviranomaisen tai, oikeusjärjestyksensä niin vaatiessa, useita keskusviranomaisia avustamaan toimivaltaisia oikeusviranomaisia.

2. Jäsenvaltio voi, jos sen oikeusjärjestelmän rakenne sitä edellyttää, antaa keskusviranomaisensa tai keskusviranomaisensa hallinnolliseksi tehtäväksi eurooppalaisten pidätysmääräysten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon lähettämisen ja vastaanottamisen.

Jäsenvaltio, joka haluaa käyttää tässä artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta, toimittaa nimettyä keskusviranomaista tai nimettyjä keskusviranomaisia koskevat tiedot neuvoston pääsihteeristöön. Nämä tiedot sitovat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kaikkia viranomaisia.”

- 11 Saman puitepäätöksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Luovuttamispäätös”, säädetään seuraavaa:

”1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee päätöksen henkilön luovuttamisesta tässä puitepäätöksessä määritetyissä määräajoissa ja siinä määritetyin edellytyksin.

2. Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaika.

– –”

Irlannin oikeus

- 12 Puitepäätös 2002/584 on saatettu osaksi Irlannin oikeusjärjestystä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetulla vuoden 2003 lailla (European Arrest Warrant Act 2003).

- 13 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun vuoden 2003 lain 37 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Henkilöä ei luovuteta tämän lain nojalla, jos

- a) hänen luovuttamisensa on ristiriidassa niiden valtion velvoitteiden kanssa, jotka perustuvat
  - i) [Euroopan ihmisoikeussopimukseen] tai
  - ii) [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] pöytäkirjoihin,
- b) hänen luovuttamisensa merkitsee perustuslain säännöksen rikkomista – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 Puolalaiset tuomioistuimet ovat antaneet 1.2.2012, 4.6.2012 ja 26.9.2013 asianomaisesta henkilöstä kolme eurooppalaista pidätysmääräystä hänen kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi mainituille tuomioistuimille sellaisia syytetoimenpiteitä varten, jotka koskevat muun muassa huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa.

- 15 Asianomainen henkilö otettiin 5.5.2017 kiinni Irlannissa näiden eurooppalaisten pidätysmääräysten nojalla ja hänet vietiin ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli High Courtiin (ylempi piirituomioistuin, Irlanti). Hän ilmoitti kyseiselle tuomioistuimelle, ettei hän suostu siihen, että hänet luovutetaan Puolan oikeusviranomaisille, ja hänet otettiin säilöön odotettaessa päätöstä hänen luovuttamisestaan kyseisille viranomaisille.

- 16 Asianomainen henkilö perustelee luovuttamisensa vastustamista muun muassa sillä, että hän altistuisi kyseisen luovuttamisen johdosta todelliselle vaaralle oikeuksien räikeästä epäamisestä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan vastaisesti. Asianomainen henkilö väittää tältä osin erityisesti, että tuomioistuinjärjestelmää koskevat viimeaikaiset lainsäädäntöuudistukset Puolassa merkitsevät siitä, ettei hän saa enää oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Kyseisillä uudistuksilla vaarannetaan

perustavanlaatuisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen ja kyseisen määräyksen täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen välisen keskinäisen luottamuksen perusta, mikä kyseenalaistaa hänen mielestään eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen toiminnan.

- 17 Asianomainen henkilö nojautuu muun muassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla 20.12.2017 annettuun komission perusteltuun ehdotukseen oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa (COM(2017) 835 final) (jäljempänä perusteltu ehdotus) ja asiakirjoihin, joihin kyseisessä ehdotuksessa viitataan.
- 18 Komissio kuvailee perustellussa ehdotuksessa aluksi yksityiskohtaisesti lainsäädäntöuudistusten taustaa ja historiaa, esittää tämän jälkeen kaksi erityistä huolenaihetta, joita ovat yhtäältä se, ettei perustuslain noudattamisen valvonta ole riippumatonta ja legitiimiä, ja toisaalta yleisten tuomioistuinten riippumattomuuteen kohdistuvat uhkat, ja kehottaa lopuksi neuvostoa toteamaan, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti SEU 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, ja antamaan kyseiselle jäsenvaltiolle tältä osin tarvittavia suosituksia.
- 19 Perustellussa ehdotuksessa toistetaan lisäksi Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission lausunnot, jotka koskevat Puolassa vallitsevaa tilannetta ja viimeaikaisten lainsäädäntöuudistusten vaikutuksia kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmään.
- 20 Perustellussa ehdotuksessa tuodaan lopuksi esiin ne vakavat huolenaiheet, joita useat sellaiset kansainväliset ja eurooppalaiset järjestöt ja elimet, joihin kuuluvat muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea, Eurooppa-neuvosto, Euroopan parlamentti ja Euroopan tuomarineuvostojen verkosto, ja kansallisella tasolla Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola), Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola), Rzecznik Praw Obywatelskich (oikeusasiamies, Puola), Krajowa Rada Sądownictwa (kansallinen tuomarineuvosto, Puola) sekä tuomareiden ja lakimiesten yhdistykset, ovat tältä osin ilmaisseet kyseisen ehdotuksen antamista edeltäneen ajanjakson aikana.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätelee perustellussa ehdotuksessa olevien tietojen ja Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission lausuntojen perusteella, jotka koskevat Puolassa vallitsevaa tilannetta ja viimeaikaisten lainsäädäntöuudistusten vaikutuksia kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmään, että Puolassa vuoden 2015 jälkeen toteutettujen, muun muassa Trybunał Konstytucyjnya, Sąd Najwyższya, kansallista tuomarineuvostoa, yleisten tuomioistuinten organisaatiota sekä tuomareiden ja syyttäjien kansallista oppilaitosta koskevien lainsäädäntöuudistusten yhteisvaikutuksesta kyseisessä jäsenvaltiossa on loukattu oikeusvaltioperiaatetta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tukeutuu tässä päätelmässään sellaisia erityisen merkittävinä pidettyjä muutoksia koskevaan toteamukseen, joita ovat muun muassa
  - muutokset kansallisen tuomarineuvoston perustuslailliseen tehtävään turvata oikeuslaitoksen riippumattomuus yhdistettynä siihen, että Puolan hallitus nimittää henkilöitä laittomasti Trybunał Konstytucyjnyyn ja kieltäytyy julkaisemasta tiettyjä ratkaisuja
  - oikeusministeri on nykyään myös yleinen syyttäjä, ja hänellä on oikeus osallistua aktiivisesti syytetoimiin; hän käyttää kurinpitovaltaa tuomioistuinten presidentteihin nähden, millä voi olla haitallinen vaikutus näihin presidentteihin, ja se voi vaikuttaa sitä kautta oikeudenkäyttöön
  - pakollinen eläkkeelle siirtäminen ja uudet nimitykset ovat vaikuttaneet Sąd Najwyższyyyn, samoin kuin kansallisen tuomarineuvoston uusi kokoonpano, jota hallitsevat poliittisin perustein nimitetyt henkilöt
  - Trybunał Konstytucyjnyyn integriteettiä ja tehokkuutta on heikennetty suuresti siltä osin kuin ei ole takeita siitä, että Puolan lainsäädäntö on Puolan perustuslain mukaista, minkä pelkästään täytyy vaikuttaa koko rikosoikeudelliseen järjestelmään.

- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen sillä perusteella, että Puolan oikeuslaitoksen ”laajat ja valvomattomat” toimivallat ovat ristiriidassa oikeusvaltioperiaatetta noudattavassa demokraattisessa valtiossa myönnettyjen toimivaltojen kanssa, että on olemassa todellinen vaara siitä, että asianomaiseen henkilöön kohdistuu mielivaltaisuutta hänen oikeudenkäyntinsä aikana pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Asianomaisen henkilön luovuttaminen johtaisi siis hänen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa vahvistettujen oikeuksiensa loukkaamiseen, ja siitä olisi näin ollen kieltäydyttävä Irlannin oikeuden ja puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan, kun sitä luetaan yhdessä kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen kanssa, nojalla.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tästä, että unionin tuomioistuin on todennut 5.4.2016 annetussa tuomiossa Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) tilanteessa, jossa oli kyse luovuttamisesta, joka saattoi johtaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan rikkomiseen, että jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen toteaa rakenteellisia tai yleisiä puutteita pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion suojassa, kyseisen oikeusviranomaisen on arvioitava konkreettisesti ja tarkasti, onko painavia perusteita uskoa, että kyseessä oleva henkilö altistuu todelliselle vaaralle joutua tuossa jäsenvaltiossa epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Unionin tuomioistuin on vahvistanut mainitussa tuomiossa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan myös kaksivaiheisen menettelyn, jota täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on sovellettava tällaisessa tilanteessa. Kyseisen oikeusviranomaisen on aluksi todettava yleisten tai rakenteellisten puutteiden olemassaolo pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tarjoamassa suojassa ja tämän jälkeen pyydettävä viimeksi mainitun jäsenvaltion oikeusviranomaiselta kaikki tarvittavat lisätiedot kyseessä olevalle henkilölle annettavasta suojasta.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko silloin, kun täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisena on todennut, että pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on loukannut SEU 2 artiklassa vahvistettua oikeusvaltiota koskevaa yhteistä arvoa, ja kun tämä oikeusvaltioperiaatteen järjestelmällinen loukkaus on luonteeltaan tuomioistuinjärjestelmän perustava puute, sovellettava edelleen vaatimusta arvioida 5.4.2016 annetun tuomion Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) mukaan konkreettisesti ja tarkasti, onko painavia perusteita uskoa, että kyseinen henkilö altistuu vaaralle siitä, että hänen oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa, loukataan, vai voidaanko tällaisessa tilanteessa katsoa helposti, ettei yksittäinen pidätysmääräyksen antanut viranomainen voi mitenkään taata tälle henkilölle tapauskohtaisesti oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä, kun otetaan huomioon oikeusvaltioperiaatteen loukkaamisen järjestelmällinen luonne, joten täytäntöönpanosta vastaavaa oikeusviranomaista ei voida vaatia osoittamaan, että tällaisia painavia perusteita on olemassa.
- 25 High Court päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Siitä huolimatta, mitä unionin tuomioistuin päätteli [5.4.2016 annetussa] tuomiossa Aranyosi ja Căldăraru [(C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198)]: jos kansallinen tuomioistuin katsoo olevan vakuuttavia todisteita siitä, että olosuhteet pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa eivät ole oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin koskevan perusoikeuden mukaisia, koska pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmä itsessään ei enää toimi oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti, onko täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen lisäksi tarkastettava konkreettisesti ja tarkasti, altistuuko kyseessä oleva henkilö vaaralle epäoikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä, jos hänen oikeudenkäyntinsä järjestetään järjestelmässä, joka ei enää toimi oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti?
- 2) Jos sovellettava arviointi edellyttää sen konkreettista tarkastamista, altistuuko etsitty henkilö todelliselle vaaralle oikeuksien räikeästä epäamisestä, ja jos kansallinen tuomioistuin on katsonut oikeusvaltioperiaatetta loukattavan järjestelmällisesti, onko kansallinen tuomioistuin

täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena velvollinen pyytämään pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta tarvittavia lisätietoja, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin voisi sulkea pois vaaran epäoikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä, ja jos on, mitä takeita oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä edellytettäisiin?”

Kiireellinen menettely

- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrättyssä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on vedonnut tämän pyynnön tueksi muun muassa siihen, että asianomainen henkilö on tällä hetkellä vangittuna odotettaessa päätöstä hänen luovuttamisestaan Puolan viranomaisille ja että vastaus esitettyihin kysymyksiin on tällaisen päätöksen tekemisen kannalta ratkaiseva.
- 28 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyynnö koskee puitepäätöksen 2002/584, joka kuuluu EUT-sopimuksen kolmannen osan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevassa V osastossa tarkoitettuihin aloihin, tulkintaa. Tämä pyyntö voidaan näin ollen käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 29 Toiseksi on todettava kiireellisyyttä koskevasta edellytyksestä, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on otettava huomioon se, että asianomainen henkilö on parhaillaan vangittuna ja että hänen pitämisensä säilössä riippuu pääasian ratkaisusta. Asianomaisen henkilön tilannetta on arvioitava lisäksi sellaisena kuin se on ennakkoratkaisupyynnön käsittelemiseksi kiireellisessä menettelyssä tehdyn pyynnön tutkinta-ajankohtana (tuomio 10.8.2017, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Käsiteltävässä tapauksessa on yhtäältä selvää, että asianomainen henkilö oli kyseisenä ajankohtana säilössä. Toisaalta asianomaisen henkilön pitäminen säilössä riippuu pääasian ratkaisusta, koska hänen säilössä pitamisestään on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien selitysten mukaan määrätty eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanon yhteydessä.
- 31 Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto on esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisiasiamiestä kuultuaan päättänyt 12.4.2018 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 32 Nyt käsiteltävä asia on lisäksi päätetty palauttaa unionin tuomioistuimelle sen jakamiseksi suurelle jaostolle.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 33 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ja ensimmäiseen kysymykseen itseensä sisältyvästä viittauksesta 5.4.2016 annettuun tuomioon Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset koskevat niitä edellytyksiä, joilla täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomais voi puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla jättää ryhtymättä toimenpiteisiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta sen vuoksi, että jos etsitty henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle, on olemassa vaara Euroopan ihmisoikeussopimuksen

6 artiklan 1 kappaleessa, joka vastaa, kuten tämän tuomion 5 kohdasta ilmenee, perusoikeuskirjan 47 artiklan toista kohtaa, vahvistetun oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä riippumattomassa tuomioistuimessa koskevan perusoikeuden loukkaamisesta.

- 34 On siis katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kahdella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, lähinnä, onko puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä sellaisen henkilön luovuttamisesta, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, on käytössään SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla annettuun komission perusteltuun ehdotukseen sisältyvän kaltaisia seikkoja, jotka tuntuvat osoittavan, että on olemassa todellinen vaara siitä, että perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattua perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, mainitun viranomaisen on tarkastettava konkreettisesti ja tarkasti, onko painavia perusteita uskoa, että kyseinen henkilö altistuu tällaiselle vaaralle, jos hänet luovutetaan viimeksi mainittuun valtioon. Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta tarkentamaan edellytykset, jotka tällaisen tarkastuksen on täytettävä.
- 35 Esitettyihin kysymyksiin vastaamiseksi on huomautettava, että unionin oikeus perustuu siihen perustavanlaatuisen lähtökohtaan, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – lukuisia yhteisiä arvoja, joihin unioni perustuu, kuten SEU 2 artiklassa täsmennetään. Tämä lähtökohta merkitsee sitä – ja perustelee sen –, että jäsenvaltioiden välillä vallitsee keskinäinen luottamus siihen, että kyseiset arvot tunnustetaan ja että siis ne täytäntöön panevaa unionin oikeutta noudatetaan (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Sekä jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella, joka puolestaan perustuu jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen (ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska niiden avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia (tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Kun jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta, niitä voidaan tämän saman oikeuden nojalla vaatia oletamaan, että muut jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuksia, siten, että ne eivät voi vaatia toiselta jäsenvaltiolta perusoikeuksille annettavaa korkeampaa kansallisen suojan tasoa kuin mitä unionin oikeudessa annetaan ja tämän lisäksi ne eivät myöskään voi poikkeuksellisia tapauksia lukuun ottamatta tarkastaa, onko tuo toinen jäsenvaltio tosiasiaassa kunnioittanut tietyssä konkreettisessa tapauksessa unionin takaamia perusoikeuksia (lausunto 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen) 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 192 kohta).
- 38 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisessä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.
- 39 Puitepäätöksen 2002/584 tavoitteena on, kuten erityisesti sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen johdanto-osan viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvilla

oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (tuomio 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 40 Ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä 2002/584 pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Puitepäätöksen 2002/584 soveltamisalalla vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, joka on – kuten muun muassa kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, sovelletaan kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa, jossa vahvistetaan sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tuon saman puitepäätöksen säännösten mukaisesti. Täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat siis lähtökohtaisesti kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain puitepäätöksessä 2002/584 tyhjentävästi luetelluilla täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteilla, ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain kyseisen puitepäätöksen 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä ehtoja. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on näin ollen pääsääntö, ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen on katsottava olevan poikkeus, jota on tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 49 ja 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Puitepäätöksessä 2002/584 ilmoitetaan näin ollen nimenomaisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat (3 artikla) ja harkinnanvaraiset (4 ja 4 a artikla) kieltäytymisperusteet sekä erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeet (5 artikla) (ks. tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 51 kohta).
- 43 Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ja jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatetta voidaan rajoittaa ”poikkeuksellisissa olosuhteissa” (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä tunnustanut, että täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on tietyin edellytyksin mahdollisuus päättää puitepäätöksellä 2002/584 käyttöön otettu luovuttamismenettely, jos tällainen luovuttaminen saattaa johtaa siihen, että etsitty henkilö joutuu perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 104 kohta).
- 45 Unionin tuomioistuin on tässä tarkoituksessa nojautunut yhtäältä kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan kyseisellä päätöksellä ei vaikuteta veloitteeseen kunnioittaa SEU 2 ja SEU 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita, ja toisaalta perusoikeuskirjan 4 artiklassa taatun perusoikeuden ehdottomaan luonteeseen (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 83 ja 85 kohta).
- 46 Nyt käsiteltävässä tapauksessa asianomainen henkilö on vastustanut luovuttamistaan Puolan oikeusviranomaisille nojautumalla perusteltuun ehdotukseen ja asiakirjoihin, joihin siinä viitataan, ja väittänyt muun muassa, että tällainen luovuttaminen altistaisi hänet todelliselle vaaralle oikeuksien räikeästä epäämisestä sen vuoksi, etteivät pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuimet ole riippumattomia kyseisessä jäsenvaltiossa toteutettujen tuomioistuinjärjestelmää koskevien viimeaikaisten lainsäädäntöuudistusten johdosta.

- 47 On siis ennen kaikkea tarkastettava, voiko perusoikeuskirjan 4 artiklan rikkomista koskevan todellisen vaaran tavoin todellinen vaara siitä, että voidaan loukata kyseessä olevalla henkilöllä olevaa perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa ja näin ollen hänellä olevaa perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se vahvistetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, antaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuuden jättää poikkeuksellisesti ryhtymättä toimenpiteisiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 48 Tältä osin on korostettava, että tuomareiden riippumattomuuden vaatimus on osa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä, ja kyseisellä oikeudella on ensisijainen merkitys sen takaajana, että suojataan kaikkia niitä oikeuksia, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla, ja että turvataan ne jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka on vahvistettu SEU 2 artiklassa ja joihin kuuluu muun muassa oikeusvaltiota koskeva arvo.
- 49 Unioni on näet oikeusunioni, jossa yksityisillä on oikeus riitauttaa tuomioistuimissa minkä tahansa sellaisen päätöksen tai muun kansallisen toimen laillisuus, joka liittyy unionin toimen soveltamiseen niiden osalta (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 SEU 19 artiklan, jossa SEU 2 artiklassa vahvistettu oikeusvaltiota koskeva arvo konkretisoituu, mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävänä on taata unionin oikeuden täysi soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisillä unionin oikeuden nojalla olevien oikeuksien oikeussuoja (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 36 kohta).
- 51 Jo unionin oikeuden noudattamisen varmistamiseen tarkoitettun tehokkaan tuomioistuinvalvonnan olemassaolo kuuluu erottamattomasti oikeusvaltioon (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 52 Tästä seuraa, että jokaisen jäsenvaltion on varmistettava, että elimet, jotka kuuluvat unionin oikeudessa tarkoitettuina ”tuomioistuimina” sen oikeussuojakeinojen järjestelmään unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 37 kohta).
- 53 Tämän suojan takaamiseksi on ensisijaisen tärkeää suojata tällaisten elinten riippumattomuus, kuten vahvistetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa alakohdassa, jossa mainitaan mahdollisuus saada asiansa käsitellyksi ”riippumattomassa” tuomioistuimessa yhtenä niistä vaatimuksista, jotka liittyvät tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan perusoikeuteen (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 41 kohta).
- 54 Kansallisten tuomioistuinten riippumattomuus on olennaista erityisesti sen tuomioistuinten välisen yhteistyön järjestelmän moitteettomalle toiminnalle, jota SEUT 267 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely edustaa, siltä osin kuin unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tämän menettelyn voi saattaa vireille vain elin, jonka tehtävänä on soveltaa unionin oikeutta ja joka täyttää muun muassa tämän riippumattomuuden vaatimuksen (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 43 kohta).
- 55 Kuten tämän tuomion 40 kohdassa on huomautettu, siltä osin kuin puitepäätöksellä 2002/584 on tarkoitus ottaa käyttöön ”oikeusviranomaisten” välillä tapahtuvaa suoraa luovuttamista koskeva yksinkertaistettu järjestelmä, jotta voidaan varmistaa rikosasioissa annettujen tuomioistuinratkaisujen vapaa liikkuvuus vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella, tällaisten viranomaisten riippumattomuuden säilyminen on myös ensisijaisen tärkeää eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen yhteydessä.

- 56 Puitepäätös 2002/584 perustuu näet periaatteelle, jonka mukaan eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskeviin päätöksiin liittyvät kaikki tuomioistuinratkaisuille ominaiset takeet ja erityisesti mainitun puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista perusoikeuksista ja keskeisistä oikeusperiaatteista johtuvat takeet. Tämä merkitsee sitä, että oikeusviranomaisen, joka täyttää tehokkaaseen oikeussuojaan erottamattomasti kuuluvat vaatimukset, joista yksi on riippumattomuuden takaaminen, on tehtävä paitsi päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemisesta myös päätös kyseisen pidätysmääräyksen antamisesta niin, että kaikki puitepäätöksessä 2002/584 säädettyt jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt toteutetaan tuomioistuimen valvonnassa (ks. vastaavasti tuomio 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Lisäksi on todettava, että rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka koskee syytteenpanoa taikka vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimen täytäntöönpanoa, tai pääasian rikosoikeudenkäynnissä, jotka jäävät puitepäätöksen 2002/584 ja unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle, jäsenvaltioilla säilyy velvollisuus kunnioittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tai niiden kansallisessa oikeudessa vahvistettuja perusoikeuksia, myös oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja kyseisestä oikeudesta johtuvia takeita (ks. vastaavasti tuomio 30.5.2013, F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 48 kohta).
- 58 Jäsenvaltioiden välinen vankka luottamus, johon eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestetyt perustuvat, nojaa siis lähtökohtaan, jonka mukaan muiden jäsenvaltioiden rikostuomioistuimet, joiden on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon jälkeen toteutettava rikosoikeudellinen menettely, joka koskee syytteenpanoa taikka vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimen täytäntöönpanoa, ja pääasian rikosoikeudenkäynti, noudattavat tehokkaan oikeussuojan vaatimuksia, joihin kuuluu muun muassa mainittujen tuomioistuinten riippumattomuus ja puolueettomuus.
- 59 On siis katsottava, että se, että on olemassa todellinen vaara siitä, että jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle, hänen perusoikeuttaan saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa loukataan ja näin ollen hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden, joka on taattu perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, keskeiseen sisältöön puututaan, voi antaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuuden jättää poikkeuksellisesti ryhtymättä toimenpiteisiin kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 60 Kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö vetoaa siis hänen luovuttamistaan pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle vastustaakseen sellaisten rakenteellisten tai ainakin yleisten puutteiden olemassaoloon, jotka hänen mukaansa voivat vaikuttaa lainkäyttövallan riippumattomuuteen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja joilla voidaan näin puuttua hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön, kuten pääasiassa, täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on arvioitava, onko olemassa todellinen vaara siitä, että kyseessä olevan henkilön tätä perusoikeutta loukataan, kun sen on päätettävä hänen luovuttamisestaan mainitun jäsenvaltion viranomaisille (ks. analogisesti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88 kohta).
- 61 Täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on tässä tarkoituksessa aluksi arvioitava sellaisten objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen perusteella, jotka koskevat tuomioistuinjärjestelmän toimintaa pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89 kohta), onko olemassa siihen, etteivät mainitun jäsenvaltion tuomioistuimet ole riippumattomia, liittyvä todellinen vaara siitä, että perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan viimeksi mainitussa valtiossa olevien rakenteellisten ja yleisten puutteiden vuoksi. Komission neuvostolle SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla äskettäin osoittamassa perustellussa ehdotuksessa olevat tiedot ovat tämän arvioinnin kannalta erityisen merkityksellisiä seikkoja.

- 62 Tällainen arviointi on tehtävä ottamalla huomioon perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattu perusoikeuksien suojan taso (ks. analogisesti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Tältä osin on huomautettava tuomioistuinten riippumattomuuden vaatimuksesta, joka on osa kyseisen oikeuden keskeistä sisältöä, että tämä vaatimus kuuluu erottamattomasti tuomioistuimen tehtävään ja siihen liittyy kaksi osatekijää. Ensimmäinen, ulkoinen osatekijä edellyttää, että asianomainen elin huolehtii tehtävistään itsenäisesti olematta missään hierarkkisessa tai alistaisessa suhteessa mihinkään tahoon ja ottamatta vastaan määräyksiä tai ohjeita miltään taholta, ja se on siis suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Tämä välttämätön vapaus tällaisista ulkoisista tekijöistä edellyttää tiettyjä takeita, joilla voidaan suojata henkilöitä, joiden tehtäväksi päätöksenteko on annettu, kuten erottamattomuus (tuomio 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Myös se, että heille maksetaan palkkaa, jonka taso vastaa heidän hoitamiensa tehtävien merkitystä, on tuomareiden riippumattomuuteen erottamattomasti sisältyvä tae (tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 45 kohta).
- 65 Toinen, sisäinen osatekijä liittyy puolueettomuuden käsitteeseen ja merkitsee sitä, että tuomioistuin ylläpitää yhtäläistä etäisyyttä oikeusriidan asianosaisiin ja siihen, mitkä ovat heidän intressinsä oikeusriidan kohteeseen. Tämä osatekijä edellyttää objektiivisuuden noudattamista ja sitä, ettei elimellä ole muuta intressiä asian ratkaisun lopputulokseen kuin oikeussääntöjen tiukka soveltaminen (tuomio 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Nämä riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimitystä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten pidättymistä päätöksenteosta, jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin puolueeton vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa. Jotta voidaan katsoa, että asianomaisen elimen riippumattomuutta koskeva edellytys täyttyy, oikeuskäytännössä edellytetään muun muassa, että tapaukset, joissa sen jäsenet voidaan erottaa, määritetään nimenomaisissa lainsäädännön säännöksissä (tuomio 9.10.2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 67 Riippumattomuuden vaatimus edellyttää myös, että niitä tahoja koskevalla kurinpitojärjestelmällä, jotka hoitavat lainkäyttötehtävää, on tarvittavat takeet, jotta vältetään täysin vaara siitä, että tällaista kurinpitojärjestelmää käytetään tuomioistuinratkaisujen sisällön poliittisen valvonnan järjestelmänä. Tältä osin sellaisten sääntöjen laatiminen, joissa määritellään muun muassa kurinpitösääntöjen rikkomista merkitsevät toiminnot sekä konkreettisesti sovellettavat seuraamukset, joissa säädetään riippumattoman elimen asiaan puuttumisesta sellaisen menettelyn mukaisesti, jossa taataan täysimääräisesti perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa vahvistetut oikeudet ja etenkin puolustautumisoikeudet, ja joissa vahvistetaan mahdollisuus riitauttaa tuomioistuimessa kurinpitoelinten päätökset, merkitsee lainkäyttövallan riippumattomuuden säilymisen kannalta olennaisten takeiden kokonaisuutta.
- 68 Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen toteaa tämän tuomion 62–67 kohdassa mieleen palautettujen vaatimusten perusteella, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa on olemassa todellinen vaara siitä, että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön puututaan sellaisten kyseisen jäsenvaltion lainkäyttövaltaan liittyvien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, jotka voivat vaarantaa mainitun valtion tuomioistuinten riippumattomuuden, kyseisen viranomaisen on seuraavaksi arvioitava konkreettisesti ja tarkasti, onko käsiteltävän asian olosuhteissa painavia perusteita uskoa, että etsityn henkilön luovuttaminen

pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon altistaisi hänet tälle vaaralle (ks. analogisesti perusoikeuskirjan 4 artiklan yhteydessä tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 92 ja 94 kohta).

- 69 Tämä konkreettinen arviointi on tehtävä myös silloin, kun – kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa – yhtäältä komissio on antanut pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion osalta SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla perustellun ehdotuksen, jotta neuvosto toteaa, että on olemassa selvä vaara siitä, että mainittu jäsenvaltio loukkaa vakavasti oikeusvaltiota koskevan kaltaisia SEU 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja muun muassa kansallisten tuomioistuinten riippumattomuuteen kohdistuvien loukkausten vuoksi, ja toisaalta täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että sillä on muun muassa tällaisen ehdotuksen perusteella käytössään seikkoja, jotka voivat osoittaa mainittuihin arvoihin nähden rakenteellisten puutteiden olemassaolon kyseisen jäsenvaltion lainkäyttövallan tasolla.
- 70 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta näet ilmenee, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti SEU 2 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, minkä Eurooppa-neuvosto toteaa SEU 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on määrätty saman artiklan 3 kohdassa.
- 71 Mainitun perustelukappaleen sanamuodosta itsestään siis seuraa, että Eurooppa-neuvoston tehtävänä on todeta, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa loukataan SEU 2 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, joihin kuuluu oikeusvaltioperiaate, jotta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää kyseisen jäsenvaltion osalta.
- 72 Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen olisi siis vasta sitten, kun Eurooppa-neuvosto on tehnyt päätöksen, jolla todetaan SEU 7 artiklan 2 kohdassa määrätyn edellytyksin, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa loukataan vakavasti ja jatkuvasti oikeusvaltioon liittyvien periaatteiden kaltaisia SEU 2 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, minkä jälkeen neuvosto keskeyttää puitepäätöksen 2002/584 soveltamisen kyseisen jäsenvaltion osalta, kieltäytyttävä automaattisesti panemasta täytäntöön mitään mainitun jäsenvaltion antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä, jolloin sen ei tarvitse suorittaa konkreettista arviointia siitä, altistuuko kyseessä oleva henkilö todelliselle vaaralle siitä, että hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön puututaan.
- 73 Niin kauan kuin Eurooppa-neuvosto ei ole tehnyt tällaista päätöstä, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi siis puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla jättää ryhtymättä toimenpiteisiin sellaisen jäsenvaltion antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta, jonka osalta on annettu SEU 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu perusteltu ehdotus, ainoastaan sellaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa mainittu viranomainen toteaa käsiteltävän tapauksen konkreettisen ja tarkan arvioinnin tuloksena, että on olemassa painavia perusteita uskoa, että kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttaminen pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle altistaisi hänet todelliselle vaaralle siitä, että hänen perusoikeuttaan riippumattomaan tuomioistuimeen loukataan ja näin ollen hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön puututaan.
- 74 Tällaisen arvioinnin yhteydessä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on muun muassa tutkittava, missä määrin pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinten riippumattomuutta koskevilla rakenteellisilla tai yleisillä puutteilla, joita sen käytössä ovat seikat osoittavat, voi olla vaikutusta niiden kyseisen valtion tuomioistuinten tasolla, jotka ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun menettelyissä, joita etsittyyn henkilöön sovelletaan.
- 75 Jos tästä tutkinnasta seuraa, että mainitut puutteet voivat vaikuttaa kyseisiin tuomioistuihin, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on vielä arvioitava kyseessä olevan henkilön ilmaisemien erityisten huolenaiheiden ja hänen mahdollisesti toimittamiensa tietojen valossa, onko

olemassa painavia perusteita uskoa, että mainittu henkilö altistuu todelliselle vaaralle siitä, että hänen perusoikeuttaan saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa loukataan ja näin ollen hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön puututaan, kun otetaan huomioon hänen henkilökohtainen tilanteensa sekä sen rikoksen luonne, josta häntä syytetään, ja se tosiseikasto, jotka ovat eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana.

- 76 Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdan perusteella lisäksi pyydettävä pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta kaikki lisätiedot, jotka sen katsoo tarpeelliseksi tällaisen vaaran olemassaolon arvioimiseksi.
- 77 Tällaisen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen välisen vuoropuhelun yhteydessä viimeksi mainittu voi tarvittaessa toimittaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle kaikki objektiiviset seikat, jotka koskevat mahdollisia muutoksia niiden edellytysten osalta, joilla pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa suojellaan tuomioistuinten riippumattomuuden taetta, ja joilla voidaan välttää tämä kyseessä olevalle henkilölle aiheutuva vaara.
- 78 Siinä tilanteessa, jossa tiedot, jotka pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on toimittanut täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle sen jälkeen, kun se on tarvittaessa pyytänyt apua pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion keskusviranomaiselta tai joltakin sen keskusviranomaisista puitepäätöksen 7 artiklan mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 97 kohta), eivät johda siihen, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, ettei ole olemassa todellista vaaraa siitä, että kyseessä olevan henkilön perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa loukataan mainitussa jäsenvaltiossa ja näin ollen hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeiseen sisältöön puututaan, täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on jätettävä ryhtymättä toimenpiteisiin kyseisen henkilön osalta annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta.
- 79 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kysymyksiin on vastattava, että puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä sellaisen henkilön luovuttamisesta, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, on käytössään SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla annettuun komission perusteltuun ehdotukseen sisältyvän kaltaisia seikkoja, jotka tuntuvat osoittavan, että on olemassa todellinen vaara siitä, että perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattua perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, mainitun viranomaisen on tarkastettava konkreettisesti ja tarkasti, onko, kun otetaan huomioon kyseisen henkilön henkilökohtainen tilanne sekä sen rikoksen luonne, josta häntä syytetään, ja se tosiseikasto, jotka ovat eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana, ja kun otetaan huomioon pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion mainitun puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdan nojalla toimittamat tiedot, olemassa painavia perusteita uskoa, että mainittu henkilö altistuu tällaiselle vaaralle, jos hänet luovutetaan viimeksi mainittuun valtioon.

Oikeudenkäyntikulut

- 80 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 1 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä sellaisen henkilön luovuttamisesta, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, on käytössään SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla annettuun Euroopan komission perusteltuun ehdotukseen sisältyvän kaltaisia seikkoja, jotka tuntuvat osoittavan, että on olemassa todellinen vaara siitä, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattua perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, mainitun viranomaisen on tarkastettava konkreettisesti ja tarkasti, onko, kun otetaan huomioon kyseisen henkilön henkilökohtainen tilanne sekä sen rikoksen luonne, josta häntä syytetään, ja se tosiseikasto, jotka ovat eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana, ja kun otetaan huomioon pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna, 15 artiklan 2 kohdan nojalla toimittamat tiedot, olemassa painavia perusteita uskoa, että mainittu henkilö altistuu tällaiselle vaaralle, jos hänet luovutetaan viimeksi mainittuun valtioon.

Allekirjoitukset